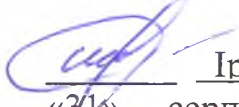

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки та публічного управління
(№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Гарант освітньої програми

Ірина ДАВИДОВА
«31» серпня 2023 р.

СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 051 «Економіка»

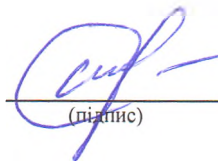
Форма навчання : денна

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Силабус введено в дію з 01.09.2023 року

Харків – 2023 р.

Розробник: Давидова І.О., доктор економ. наук, професор
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

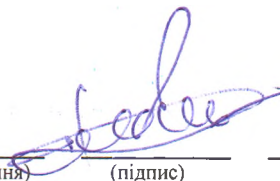

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри економіки та публічного управління (№ 601)

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 р.

В.о. завідувача кафедри д.е.н., доц.

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Д. С. Ревенко

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Давидова Ірина Олегівна – завідувач кафедри,
доктор економічних наук професор

Напрямок (тематика) наукових досліджень:
Проблематика ринку праці і зайнятості,
інтелектуальний капітал, методологія економічної
науки

Наукові та методичні праці:

Більше 110 публікацій, в т.ч. 4 монографії,
25 навчально-методичних посібників, 58 статей в
наукових виданнях

ORCID
Connecting Research
and Researchers

Scopus

Веде дисципліни:

- Економіка праці та соціально-трудові відносини
- Економіка і організація діяльності об'єднань підприємств
- Управління стратегічними змінами

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1/3 семестри.

Обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС (90 годин)

Форми здобуття освіти - денна, дистанційна, заочна

Дисципліна – обов'язкова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – Методологія наукових досліджень

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – Прикладна економіка сучасного виробничого підприємства

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні економічні теорії» є формування системних економічних знань, які необхідні для вирішення сучасних економічних проблем, розвиток навичок аналізу економічних процесів, постановка завдань в рамках науково-дослідної діяльності, а також формування компетенцій в області використання інструментарію для їх вирішення.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні економічні теорії» є формування здатності знаходити і використовувати економічну інформацію, необхідну для орієнтації у галузі свого дослідження.

Володіння основними положеннями і методами економічних наук при вирішенні соціальних і професійних завдань

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми студенти повинні досягти таких компетентностей:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Здатність працювати в міжнародному контексті
Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у економічній науці та дотичних до неї (нього, них) міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економічних наук та суміжних галузей.
Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у науковому пізнанні, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

Програмні результати навчання

– уміти використовувати набуті знання, за допомогою аналітичного апарату і логічного мислення, уміти застосовувати їх у наукових дослідженнях.
– знати та уміти застосовувати міри ризику, оцінювати та використовувати їх у наукових дослідженнях.
– уміти використовувати економічні закони у процесі наукових досліджень та постановки задач експерименту.
– уміти розвивати творчі здібності, шукати і застосовувати нестандартні підходи до прийняття рішень у наукових дослідженнях.
– уміти демонструвати розуміння сучасних методів ведення науково-дослідних робіт, математичних методів, інформаційних технологій, методів експериментування, що застосовуються в дослідницькій практиці.
– уміти доводити розв'язок задачі до прийняттого вигляду – числа, графіка, діаграма та користуватись математичною літературою.

Модуль 1

Змістовний модуль 1. Розвиток методології сучасної економічної теорії

Тема 1 Генезис сучасних економічних теорій. Методологія економічної науки й сучасні моделі розвитку економічної теорії. Єдність та багатогранність сучасної економічної теорії. Теоретичне підґрунтя формування сучасних економічних теорій. Основні напрями розвитку економічної теорії в двадцятому сторіччі. Цивілізаційна парадигма як методологічна основа сучасної економічної теорії. Особливості сучасних моделей розвитку економічної теорії. Основні напрями та проблеми розвитку новітніх економічних теорій.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 годин. Самостійна робота- 7-12 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

Тема 2 Моделювання індивідуальної поведінки в нестратегічних ситуаціях.

Теорія поведінки споживача. Попит і порівняльна статика. Декомпозиція Слуцького. Грошова оцінка виграшу споживача.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 годин. Самостійна робота- 7-12 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

Тема 3 Теорія вибору в умовах невизначеності. Індивідуальна поведінка в умовах невизначеності. Контингентні товари, очікувана корисність. Парадокси теорії очікуваної корисності. Ставлення до ризику. Заходи ставлення до ризику і порівняльна статика при аналізі вибору в умовах невизначеності.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 годин. Самостійна робота- 7-12 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

Тема 4 Розвиток теорії фірми. Теорія поведінки виробника, неокласична теорія фірми. Технології. Проектування технологій на основі виробничих функцій і функцій витрат. Мінімізація витрат і властивості функцій витрат. Максимізація прибутку і пропозиція конкурентної фірми.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 годин. Самостійна робота- 7-12 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Модульний контроль 1

Змістовний модуль 2 Розвиток теорії ринку

Тема 5 Недосконалі ринки і концепція рівноваги за Вальрасом.

Моделі загальної економічної рівноваги і добробут. Умови існування рівноваги і її властивості. Квазілінійна перевага і часткова рівновага (досконала конкуренція). Ринковий попит. Пропозиція конкурентної галузі і часткове рівновага. Рівновага і оптимальність. Рівновага і оптимальність при обміні ризиками.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 годин. Самостійна робота- 7-12 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

Тема 6 Недосконалі ринки, стратегічна поведінка і ринкові структури.

Стратегічні взаємодії і їх теоретико-ігрові моделі. Основні поняття теорії ігор (строго домінуючі стратегії, рівновага Неша, динамічні ігри і досконала рівновага). Стратегічні взаємодії фірм і методи їх аналізу. Недосконалі ринки і неоптимальність.

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 3-5 годин. Самостійна робота - 7-12 годин.*

Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні

Тема 7 Фіаско ринків. Фіаско ринків при наявності екстерналій і суспільних благ. Екстерналії та неефективність. Підходи до вирішення проблеми: нормативи, податки (субсидії) Пігу, інтерналізація зовнішнього впливу; зовнішні ефекти і права власності: теорема Коуза. Суспільні блага. Умова ефективності, проблема безбилетника, персоніфіковані ціни. Фіаско ринків при асиметрії інформації. Неспостережувані характеристики і проблема несприятливого відбору. Неспостережувані дії і проблема опортуністичної поведінки.

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 1 година*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Модульний контроль 2

Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

Передбачено виконання індивідуального завдання з дослідження категорії, яка відповідає науковому завданню дисертаційної роботи. різними економічними школами.

Критерії оцінювання та розподіл балів

Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність на лекціях	0...1	4	0...4
Виконання практичних робіт	3...5	4	12..20
Модульний контроль	10-20	1	10-20
Змістовний модуль 2			
Активність на лекціях	0...1	4	0...4
Виконання практичних робіт	3...5	4	12..20
Модульний контроль	10-20	1	10-20
Виконання захисту ІЗ	20...30	1	12...16
Усього за семестр			60...100

Семестровий контроль проводиться у вигляді тестування за темами курсу та захисту індивідуального завдання (ІЗ). Семестровий контроль (іспит) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту.

Під час семестрового контролю студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки:

- основні причини існування плюралізму розвитку економічної науки;
- методологічні принципи аналізу економічних явищ в сучасних економічних теоріях;
- концептуальні положення основних шкіл та напрямів сучасної економічної науки;
- трактування основних економічних понять, категорій, розроблених сучасними економічними теоріями;
- процес виникнення економічних категорій, концепцій, теорій та історичні умови, які вплинули на їх появу.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки:

- на основі знання сучасних економічних теорій збирати та інтерпретувати інформацію (дані), обирати методи та інструментальні засоби, застосовувати інноваційні підходи;
- володіти методологією наукової діяльності, проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення;
- вміти застосовувати сучасні економічні теорії для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх учасників;
- мати практичні навички у роботі з літературними джерелами, історіографічними напрацюваннями різних форматів, а також на основі теоретичних напрацювань прогнозувати та моделювати перспектив економічного та соціального розвитку ;
- володіти навичками викладання дисциплін з курсу економічної теорії та прикладних економічних дисциплін.

Задовільно (60-74). Показати мінімум знань та умінь. Виконати й захистити більшість практичних завдань, індивідуальне завдання та здати тестування.

Знати основні напрями та школи сучасних економічних теорій, деякі загальні підходи щодо аналізу спектра економічних проблем, користуватися економічними поняттями, категоріями.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі практичні завдання, виконати індивідуальне завдання та здати тестування. Продемонструвати в цілому високий рівень теоретичної підготовки згідно навчального плану, користуватися економічними поняттями, категоріями, знати напрями та школи сучасних

економічних теорій, загальні підходи до економічних проблем, вміння застосовувати отримані знання в процесі аналізу економічних явищ, знати умови виникнення економічних категорій, сучасних концепцій, теорій

Відмінно (90-100). Виконати й захистити всі практичні завдання, ІЗ, тестування з максимальною кількістю балів. Досконально знати всі теми та вміти застосувати теоретичний матеріал щодо вирішення практичних ситуацій, вміти використовувати набуті теоретичні знання для подальшої навчальної та наукової діяльності, користуватися економічними поняттями, категоріями, бачити зв'язки між економічними явищами, розуміти закономірності їх розвитку, появу економічної політики, причини, особливості та наслідки її використання.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зарахована но
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Політика навчального курсу

При вивченні дисципліни необхідно спиратися на конспект лекцій та рекомендовану навчальну та наукову літературу. Вітається використання різних джерел з альтернативними поглядами на ті чи інші питання задля формування продуктивної дискусії з проблем навчальної дисципліни.

Беруться до уваги такі показники академічної активності та додаткових освітніх досягнень здобувачів вищої освіти:

- відповіді на питання плану семінарського заняття під час заняття;
- доповіді з проблемних питань семінарського заняття;
- участь в активних формах навчання на семінарських заняттях;
- розробка тематичних презентацій;
- публікація тез доповідей та участь у конференціях, написання наукових статей, тез доповідей;
- відпрацювання тем пропущених практичних занять;
- інші здобутки в освітній сфері, що підтверджені документально (грамоти, дипломи, сертифікати тощо).

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є компонентом оцінювання. Високо оцінюється прагнення здобувачів вищої освіти планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал, активно працювати на практичних заняттях, брати участь в обговоренні дискусійних питань, повною мірою долучатися до активних

форм навчання, відпрацьовувати пропущені практичні заняття. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу.

Політика перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-1 бал). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика неформальної освіти. За умов неформальної освіти і її офіційного підтвердження, здобувачу можуть бути перезараховані кредити з дисципліни згідно відповідного Положення про перезарахування навчальних дисциплін і визначення академічної різниці, яке введено в дію в Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «ХАІ» 26 жовтня 2020 року. URL: <https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozh-pro-perezarah-disc.pdf>.

Політика академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає (Методичні рекомендації для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності. Лист МОН України № 1/9-650 від 23.10.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v-650729-18#n211>):

Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Сучасні економічні теорії [Електронний ресурс] : навч.-метод. посіб. / І. О. Давидова. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2020. – 83с.

2. Гальчинський, А. С. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи : методолог. аспекти. – Київ : Либідь, 2006. – 312 с.

3. Основы экономической теории : политэкономический аспект : учеб. Под ред. Г.Н. Климко.-К. : Знання-Прес, 2001.

Електронний ресурс, на якому розміщено **навчально-методичний комплекс дисципліни**:

http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=KNMZ&lang=ukr&caller_mode=SearchDocForm&ext=no&theme_path=0&themes_basket=&ttp_themes_basket=&disciplinesearch=no&top_list=1&fullsearch fld=&author fld=&docname fld=&docname_cond=beginwith&theme_context=&theme_cond=all_theme&theme_id=0&is_ttp=0&combiningAND=0&step=20&tpage=1

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням: <https://mentor.khai.edu/course/view.php?id=866>
- Сайт кафедри k605@khai.edu
- Електронний каталог науково-технічної бібліотеки Національного аерокосмічного університету ім. М.Є. Жуковського "ХАІ". - Режим доступу: <https://library.khai.edu/catalog>

Рекомендована література

1. Несененко П. П., Артеменко О. А., Патлатой О. Є. Сучасні економічні теорії: Навчальний посібник. – Одеса: ОНЕУ, 2017. – 326 с.
2. Економічні теорії в системі наукових економічних знань [Текст]: 2-ге вид. перероб. та доп. Навчальний посібник / Н.П. Мацелюх, І.А. Максименко, Круш П.В., Мартиненко В.В., Теліщук М.М. та інш. – К.: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2016. – 226 с.
3. Макро- і мікроекономічні складові розвитку : монографія / Стельмах В.С., Єпіфанов А.О., Сало І.В., Д'яконова І.І., Єпіфанова М.А. – Суми : Університетська книга, 2007. - 505 с.
4. Історія економічних учень. – / за ред. Корнійчук, Тараненко/ навч.-метод. посібник.- К., - 2012.- 284 с. 4. Ковальчук В. Історія світової та української економічної думки. Підручник.- Тернопіль : Астон.- 2004.- 145 с.
5. Мешко І.М. Історія економічних вчень: Основні течії західноєвропейської та американської економічної думки. Навч. посібник для студ. економ. спец. вищих навч. закладів. – К.: Вища шк., 1994.
6. Шевченко О.О. Історія економіки та економічної думки: сучасні економічні теорії. Навчальний посібник. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 280 с.
7. Фещенко, В. М. Сучасні економічні теорії : навч. посіб. / В. М. Фещенко. – К. КНЕУ, 2012. – 474 с. 12. Юхименко П.І., Леоненко П.М. Історія економічних учень: Навч. посіб. для студ. вузів. – К.: Знання-Прес, 2010.
8. Мазурок П. Історія економічних учень у запитаннях і відповідях: Навчальний посібник/ Петро Мазурок,. - 2-ге вид., стереотип.. - К.: Знання, 2006. - 477с.
9. Реверчук С. Історія економічних вчень: тести і вправи: Навчальний посібник / Сергій Реверчук, Н. Й. Реверчук, І. Г. Скоморович Авт.передм. Сергій Реверчук, Мво освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І.Франка, Кафедра банківського і страхового бізнесу. - К.: Атіка, 2002. - 95с.
10. Ревчун Б.Г. Історія економічних вчень: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ Б. Г. Ревчун,. - КДТУ, 2003. - 134с.
11. Поплавська Ж. В. Історія економічних вчень: Навч. посібник для студ. напряму підгот. 6.0501 Економіка і підприємництво / Національний ун-т Львівська політехніка - Л.: Видавництво Національного ун-ту Львівська політехніка , 2006. - 224с.
12. Саух І. Історія економічних вчень: Навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів / Житомирський держ. ун-т ім. Івана Франка. - Житомир: Видавництво ЖДУ ім.І.Франка, 2005. - 260с.